

sidered as one of three chief female characters in a poetical composition, the other two being स्वीया and साधारणी स्त्री. अन्य may be either a damsel or another's wife. The 'damsel' is one not yet married, who is bashful and arrived at the age of puberty. As 'another's wife' she is fond of festivals and similar occasions of amusement, who is a disgrace to her family and utterly destitute of modesty, see S.D. 108-110]. *गः an adulterer Ms. 8. 386. [Note. Some compounds under अन्य will be found under अनन्य.]

अन्यक *a.* Another, other (=अन्य).
अन्यत् *a.* (अन्य *n.*) Another &c.
—*ind.* Again, moreover, besides &c.
—**Comp.**—**अर्थ** 1. having a different meaning. —2. referring to or expressing another sense. (—र्थः) a different meaning. —**आशा** desire of something else. —**आशिस्** *f.* another's blessing. —**आस्था** devotion or attachment to another. —**उत्सुक** *a.* longing for another. —**रागः** attachment to another.

अन्यतम *a.* [अन्य-इतम] (declined like a noun and not a pronoun) One of many, any one out of a large number (with gen. or in comp.); जपन्वान्यतमं वेद Ms. 11. 76; 6. 32, 4. 13; Y. 2. 22, 3. 253; (अन्यतरान्यतमशब्दौ अन्यत्पदौ प्रातिपदिके इति कैयटः).

अन्यतर *a.* (declined like a pronoun) One of two (persons or things), either of the two (with gen.); तयोर्मुनिकुमारयोरन्यतरः K. 151; संतः परीक्ष्यान्यतरज्जंते M. 1. 2 the one or the other; युवयोरन्यतरागच्छतु S. 3; Ms. 2. 111.; 9. 171; other, different; अन्यतर-अन्यतर the one-the other; अन्यतरस्यां (loc. of °रा) either way, in both ways, optionally; frequently used by Pāṇini in his Sūtras in the sense of वा or विभाषा; इकोरन्यतरस्यां, आत्मनेपदेष्वन्यतरस्यां &c. &c.

अन्यतरतः *adv.* On one of two sides; *दंत having teeth on one side.

अन्यतरेद्युः *adv.* [अन्यतरस्मिन्नहनि-एद्युस्] On either of two days, on one day or on another, P. V. 3. 22.

अन्यतः *adv.* 1 From another; न चान्यतस्तस्य शरीररक्षा R. 2. 4; तीर्थोदकं च वद्विश्च नान्यतः शुद्धिमर्हति U. 1. 13.—2 On one side; अन्यतः-अन्यतः-एकतः-अन्यतः on the one side, on the other side; तपनमंडलदीपितमेकतः सततमैशतमोद्धतमन्यतः Ki. 5. 2; एकवस्तु सकला-

नि निमित्तान्यतो हि मनसः प्रतिपत्तिः Niti.

—3 To another place, towards some other person or direction; गंतव्यं वा ततोऽन्यतः Ms. 2. 200; अन्यतोऽपि नयने प्रेरयस्या S. 2. 2; आर्ये ब्रजामोन्यतः R. 6. 82. —4 From another ground or motive. —5 On the other side; on the contrary. —6 Otherwise; in another place, elsewhere. —**Comp.**—**अरण्य** Ved. a land which is woody here and there. —**एत, एतस्, एनी** Ved. variegated or spotted on one side. —**घातिन्** *a.* striking in one direction. —**वात** *a.* suffering occasional wind (rheumatism.). (—तः) a sort of eye-disease.

अन्यतस्त्यः [अन्यतो भवः, त्यप्] An enemy, adversary.

अन्यत्र *adv.* [अन्य-त्रल्] (oft.=अन्य-स्मिन् with a subst. or adj. force) 1 Elsewhere, in another place (with abl.); अपत्याधिकारादन्यत्र लौकिकमपत्यमात्रं गोचं P. IV. 2. 39 Com.; sometimes with विना; विना मलयमन्यत्र चंदनं न प्ररोहति Pt. 1. 41; (with verbs of motion) to another place. —2 On another occasion, at another time than; oft. (in comp.); मधुपर्के च यज्ञे च पितुर्देवतकर्मणि। अत्रैव पशवो हिंस्या नान्यत्रेत्यब्रवीन्मनुः Ms. 5. 41.—3 Except, without, other than; यथा फलानां जातानां नान्यत्र पतनाद्वयं। एवं नरस्य जातस्य नान्यत्र मरणाद्वयं ॥ Rām. Mv. 6. 8; R. 14. 32; Bg. 3. 9; Y. 1. 215; अन्यत्र नैमिषेयसत्रात् V. 5, Ms. 4. 164; oft. with the force of the nom. case; देवा अन्यत्रैवाग्निभ्यां सत्त्वं निषेदुः Kaus. Br. (अन्यत्र=अन्य). —4 Other wise, in another way, in the other case, in the other sense; सुराज्ञि देवे राजन्वात् स्यात्ततोऽन्यत्र राजवान् Ak.; राजन्वती भूः, राजवानन्यत्र; चर्मण्वती नदी चर्मवती अन्यत्र P. VIII. 2. 12, 14 Sk.—**Comp.**—**मनस्-चित्त** *a.* whose mind is directed to something else, inattentive.

अन्यथा *ind.* [अन्य-प्रकारेण या] 1 Otherwise, in another way or manner, in a different manner; यद्भावि न तद्भावि भावि चैत्र तदन्यथा H. 1; with अतः, इतः or ततः otherwise than, in a manner different from; अतोऽन्यथा प्रवृत्तिस्तु राक्षसो विधिरुच्यते Ms. 5. 31; Bg. 13. 11. अन्यथा-अन्यथा in one way, in another (different) way; योन्यथा संतमात्मानमन्यथा भाषते Ms. 4. 255; सत्त्व-भंगभयाद्राज्ञां कथयन्त्यन्यथा पुरः। अन्यथा विवृतार्थेषु स्वैरालोपेषु मंत्रिणः Mu. 4. 8.

अन्यथा कृ (*a*) to do otherwise, change or alter; न हि देवं शक्यमन्यथा कर्तुमभियुक्तेनापि K. 62; न स्वभावोच मत्स्यानां शक्यते कर्तुमन्यथा Pt. 1. 258; S. 6. 13; (*b*) to act otherwise, violate, transgress, go against; त्वया कदाचिदपि मम वचनं नान्यथा कृतं Pt. 4; (*c*) to destroy, undo, frustrate, baffle, defeat (hope, plan &c.), कर्तुमकर्तुमन्यथाकर्तुं समर्थ ईश्वरः; ममेच्छां नान्यथा कृथाः Ks. 22. 51; लानं कुर्याच्च योन्यथा Y. 2. 195; (*d*) to make false, falsify; ख्यातो लोकप्रवादीयं भर्तेनान्यथा कृतः Rām.; अमात्यः प्राड्डिवाको वा यत्कुर्युः कार्यमन्यथा Ms. 9. 234 to do wrongly; *मह, मन्, संभावद्, समर्थद्, विकल्पद् &c. to take or think to be otherwise, to misunderstand, understand wrongly; अलमन्यथा गृहीत्वा न खलु मनस्विनि मया प्रयुक्तमिदं M. 1. 20; अलमस्मानन्यथा संभाव्य S. 1; किं मामन्यथा संभावयसि K. 147; S. 3. 19; जनोन्यथा भर्तृमतीं विशंकेते S. 5. 17 suspects to be otherwise (than chaste); *भू or या to be otherwise, be changed or altered, be falsified; न मे वचनमन्यथा भवितुमर्हति S. 4; शोकात्तस्य प्रवृत्तो मे शोको भवतु नान्यथा Rām.; तयोर्महात्मनोर्वाक्यं नान्यथा याति सांप्रतं Rām. —2 Otherwise, or else, in the contrary case; व्यक्तं नारित कथमन्यथा वासंत्यपि तां न पश्येत् U. 3; स्तेनोऽन्यथा भवेत् Ms. 8. 144; Y. 1. 86, 2. 288; on the other hand, on the contrary. —3 Falsely, untruly; किमन्यथा भट्टिनी मया विज्ञापितपूर्वा V. 2; किमन्यथा भट्टिन्यै विज्ञापितं M. 4; न खल्वन्यथा ब्राह्मणस्य वचनं V. 3; यो न्यायमन्यथा व्रते स याति नरकं नरः Pt. 3. 107; H. 3. 20; Ms. 8. 90. —4 Wrongly, erroneously, badly, as in अन्यथासिद्ध q.v. below; see under 1 also. —5 From another motive, cause, or ground; दुर्वोससः शापादियं त्वया प्रत्यादिष्टा नान्यथा S. 7. [cf. L. aliuta.]. —**Comp.**—**अनुपपत्तिः** *f.* see अर्थोपत्ति. —**कारः** changing, altering. (—रं) *adv.* in a different manner, differently P. III. 4. 27. —**ख्यातिः** 1. erroneous conception of the Spirit, title of a philosophical work. —2. wrong conception in general (in phil.). —**भावः** alteration, change, being otherwise, difference; बहुना व्यक्तीनामेकदेशेनान्यथाभावः P. V. 4. 53; change of view or mind; भावि न कर्तव्यः Ch. Up. —**वादिन्** *a.* speaking differently or falsely; speaking